

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ТРВЗ-ПЕДАГОГІКИ

Леся Олійник, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: О.А.Голюк, кандидат педагогічних, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

DEVELOPMENT OF THE CREATIVE ABILITIES TRWZ-PEDAGOGICAL MEANS OF YOUNG CHILDREN

Lesya Oliynyk, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті досліджено теоретичні питання щодо розвитку творчих здібностей молодших школярів. Розкрито роль творчої особистості для самореалізації в житті. Виокремлено позитивні сторони ТРВЗ-педагогіки які сприяють розвитку творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку.*

***Ключові слова:** творчі здібності, особистість, ТРВЗ-педагогіка, інноваційні технології, творчість, сучасна освіта.*

***Abstract.** The article explores theoretical questions of the development of creative abilities of younger schoolchildren. The role of the creative personality for self-realization in life. The positive aspects of TRWZ-pedagogy that contribute to the development of creative abilities of children of primary school age.*

***Key words:** creative abilities, personality, education, TRWZ-pedagogics, innovative technologies, creativity, modern education.*

Сучасний етап України, її інтеграції в європейський та світовий інформаційний простір зумовлює динамічні перетворення в багатьох галузях нашої країни і, насамперед, в освіті. Перетворення в суспільному житті і свідомості вимагають формування творчої особистості учня, що може забезпечити якісна освіта, яка опирається на розвиток творчих можливостей школярів. Сьогодні на зміну пасивному споживачеві, який, якщо не має власної точки зору, у кращому випадку йде за масою, повинна вийти особистість, яка активно реагує на світ, творить і перетворює його.

У дитячому віці людина схильна до творчості більше, ніж у зрілому, Чим раніше пробуджуються творчі здібності, тим вищого рівня розвитку вони досягають, чим пізніше – тим важче їх розвивати. Тому найсприятливішим для розкриття й прискореного розвитку здібностей є молодший шкільний вік. Забезпечення кожній дитині можливості використання своїх творчих здібностей є одним із пріоритетних завдань початкової школи [15].

Проблема розвитку творчості і творчих здібностей учнів хвилювала в різні часи не тільки відомих педагогів, але й дослідників, мислителів, філософів, науковців [2-8]. Педагогічний аспект зазначеної проблеми у своїх працях висвітлюють В.Андрєєв, І.Лернер, В.Паламарчук, Т.Коваленко. Цікавими є дослідження щодо поняття творчої активності особистості. Так, Д.Богоявленська вважає її найвищим рівнем пізнавальної активності учнів, В.Максакова визначає її як якість особистості, Л.Божович – як специфічну потребу особистості, а М.Данилов – як творчу діяльність особистості. Про необхідність сприяння розвитку творчих здібностей особистості свідчать дослідження Г. Костюка, Н. Кузьміна, О. Матюшкіна, В. Моляко, О. Музики, Я. Пономарьова, Б. Теплова. У своїх дослідженнях педагоги-експериментатори С. Болсун, В. Бухвалов, Н. Гавриш, М. Гафітулін, А. Гін, Г. Іванов, С. Ладоскіна, А. Нестеренко, О. Нікашин, Т. Сидорчук, А. Яценко приділяють увагу розробленню методів і прийомів навчання дітей на базі технології ТРВЗ [16].

Немає сумніву, що прогрес цивілізації залежить від обдарованих людей, які здатні нешаблонно мислити, швидко орієнтуватися в нових умовах; від їхньої готовності до творчого пошуку і підходу до виконання різних справ.

Залишається питання за малим: як виховати таку особистість? На наш погляд, цим питанням повинні опікуватися вчителі, запроваджуючи в процес навчання та виховання педагогічні інновації та технології. Однією з перспективних таких освітніх технологій, що останнім часом привертає увагу багатьох учителів усіх ланок освіти, є педагогіка ТРВЗ, яка досить швидко та якісно дозволяє розвивати творчі здібності молодших школярів і не тільки [12].

Сучасна технологія ТРВЗ включає в себе життєву стратегію творчої особистості (ЖСТО) і теорію розвитку творчої особистості (ТРТО). Засновником цієї теорії є радянський учений, педагог, письменник-фантаст Генріх Саулович Альтшуллер. Автор намагався, спираючись на прийоми розв'язання технічних протиріч, розробити технологію, яка б ефективно сприяла розвитку творчої особистості [1].

Основною ідеєю ТРВЗ є творчість в усьому – у постановці запитань, прийомах їх розв'язання, подачі матеріалу. Кожен день роботи з дітьми за цією методикою – це пошук, знахідки.

Сучасній школі педагогіка ТРВЗ може надати: по-перше, це розвиток дослідницької діяльності учнів, що передбачає вміння самостійно працювати з інформацією. А, по-друге, це формування вміння прогнозувати, заглядаючи в майбутнє. Це запорука того, що ти будеш завжди «в темі», вміти передбачати різні ситуації й достойно з них виходити.

ТРВЗ-педагогіка сприяє зниженню шаблонного мислення, розкриває пластичність думки, допомагає бачити й розуміти сміливі та неочікувані рішення, привчає до використання незвичних прийомів, допомагає зберегти широкий кругозір та передбачення, виховує вміння долати страх перед «безглуздою» ідеєю.

Можна виділити наступні позитивні сторони ТРВЗ:

- У дітей збагачується коло уявлень, зростає словниковий запас, розвиваються творчі здібності.

- ТРВЗ допомагає формувати діалектику і логіку, сприяє подоланню сором'язливості, замкнутості, остраху; маленька людина вчиться відстоювати свою точку зору, а потрапляючи у важкі ситуації самостійно знаходити оригінальні рішення.

- ТРВЗ сприяє розвитку наочно-образного, причинного, евристичного мислення; пам'яті, уяви, впливає на інші психічні процеси.

На наш погляд, головне, що робить ТРВЗ такою привабливою для сучасного вчителя й учня – це можливість вільно висловлюватися, не боятися, що відповідь буде не вірною. А це запорука розвитку свободи мислення, фантазії, логічної й абстрактної уяви, самостійності. Адже основною ідеєю технології ТРВЗ є творчість в усьому – у постановці запитань, прийомах їх розв'язання, подачі матеріалу, кінцевому результаті.

Отже, використання методики ТРВЗ в навчальному процесі, дозволяє забезпечити повноцінний розвиток творчої особистості, розкриває творчі здібності дитини, розвиває її уяву, фантазію.

Список використаних джерел:

1. Альтштулер Г. С. Как стать гением: Жизненная стратегия творческой личности / Г. С. Альтштулер, И.М. Верткин – Минск, 1994. – 497 с., с.87.
2. Александрович Т.В. Развитие творческих способностей личности в дошкольном онтогенезе: теоретические основания и способы решения / Т.В. Александрович, О.А. Голюк, Г.Г. Кит // Молодий вчений. – 2018. – № 5.2 (57.2), травень. – С. 58-65.
3. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / В. С. Білоус, Н. І. Лазаренко, А. М. Коломієць // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №3. – С.19-23.
4. Голюк О. Методичні аспекти розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку / Оксана Голюк, Наталя Пахальчук / Transformations in Contemporary Society: Humanitarian Aspects: monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – С. 223-229.
5. Голюк О. А. Нестандартні задачі як засіб розвитку логічного мислення молодших школярів / О.А. Голюк, Н.О. Пахальчук // Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy in European countries : collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. – С. 116-132.
6. Голюк О. А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи I ступеня / О. А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали

- Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – С. 38-42.
7. Голюк О.А. Становлення суб'єктної позиції майбутніх вихователів ДНЗ та вчителів початкової школи в процесі фахової підготовки / О.А.Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 6-8 квітня 2016 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 275-279.
8. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
9. Демченко О. П. Особливості створення вербальних виховних ситуацій за змістом казок у роботі з дошкільнятами / О. П. Демченко // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. Спецвипуск / [за заг. ред. проф. В. І. Скрипченка]. – Ч. 1. – Словянськ : СДПУ, 2010. – С. 81–88.
10. Демченко О.П. Підготовка майбутніх учителів до створення ситуації успіху молодших школярів / О.П.Демченко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка і психологія. – Випуск 6. – Вінниця : РВВ ДП «Державна картографічна фабрика», 2002. – С.114-122.
11. Демченко О. П. Суб'єктність соціально обдарованої особистості в культурно-освітньому просторі / О. П. Демченко // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. VI: Психологія обдарованості. – Випуск 12. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – С. 78–90.
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / Ілона Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
13. Лазаренко Н. І. Зміст, структура і основні напрямки діяльності наукової лабораторії педагогічної майстерності викладача вищої школи // Професійна компетентність педагога в умовах оновлення змісту освіти та вимог ринку праці: зб. Матеріалів III регіональної наук.-практ. конфер. – Т. 15. – С. 24-26.
14. Лазаренко Н. І. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. І. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175
15. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С.О. Сисоєва // К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
16. Яценко А. В. Джерельце творчості. ТРВЗ / Алла Яценко. – Х. : Ранок, 2011. – 176 с.

РОЗВИТОК НАСКРІЗНИХ ВМІНЬ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

*Ірина Тимофєєва, кандидат педагогічних наук, доцент
Маріупольський державний університет (Україна)*

DEVELOPING THROUGH SKILLS IN THE PROFESSIONAL TRAINING PROCESS OF FUTURE PRIMARY CLASS TEACHERS

*Iryna Tymofieieva, candidate of Pedagogic Sciences, docent
Mariupol State University (Ukraine)*

Анотація. У статті розглянуто суть наскрізних вмінь майбутніх вчителів початкових класів, розкрито їх зміст. Виділено та охарактеризовано різні складові наскрізних вмінь: творчість, ініціативність, конструктивне керування емоціями. Визначено необхідність розвитку наскрізних вмінь майбутніх вчителів початкових класів в умовах Нової української школи.

Ключові слова: наскрізні вміння, soft skills, Нова українська школа, майбутні вчителі початкових класів

Abstract. The article is devoted to the discussion of the essence through skills future primary class teachers, disclosed its content. Different components of the essence through skills were distinguished and characterized: creativity, initiative, constructive management of emotions. The necessity of developing through skills of future primary school teachers in the conditions of the New Ukrainian School is determined.